

Samengaan PGE en PG OSB – gezamenlijk document

versie	Datum	aanpassingen
0.1	26 oktober 2020	eerste versie BJ
0.2	11 november 2020	opmerkingen en bespreking CF, BJ, HG, JPM
0.3	24 november 2020	verwerking huiswerk van BJ, HG, JPM en PG OSB
0.4	25 november 2020	Verwerking huiswerk van CF en HG
0.5	25 november 2020	Verwerking bespreking CF, BJ, HG, JPM
0.6	8 december 2020	Verwerken huiswerk van CF, HG en JPM
0.7	12 december 2020	Verwerken bespreking 9/12
0.8	9 januari 2021	Verwerken bespreking OSB, JdK, Jgem, commissie van 7/1
0.9	16 januari 2021	Feedback vanuit OSB, JdK, Jgem, commissie. Ter bespreking op Wkr-OSB 18/1 en AK-PGE op 20/1

Inleiding

Dit document beschrijft achtergrond en uitwerking van een proces van (mogelijk) samengaan van de Protestantse Gemeente Eindhoven (PGE) en de Protestantse Gemeente St. Oedenrode, Son en Breugel (PG OSB).

Dit document is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 1 beschrijft de aanloop naar het proces van samenwerking in de jaren 2018-2020. Hoofdstuk 2 geeft een schets van beide protestantse gemeenten. In hoofdstuk 3 gaan we in op de motivering voor het samengaan en schetsen we voors en tegens van een aantal modellen. In hoofdstuk 4 beschrijven we de nieuwe gemeente en werken we een aantal aspecten dieper uit. Hoofdstuk 5 geeft het besluitvormingsproces weer.

Hoofdstuk 1. Geschiedenis en motivatie

1. Sinds enkele jaren oriënteert de PG OSB zich op haar toekomst. Waar de verwachting is dat nog jaren invulling kan worden gegeven aan het kerkelijk leven in de praktijk (vieringen, diaconaat, toerusting, e.d.) zal het binnen afzienbare tijd niet meer mogelijk zijn te voldoen aan de randvoorwaarden voor een bestuurlijk kerkelijk leven (kerkenraad, college van kerkrentmeesters, e.d.).
2. De PG OSB is tijdig gaan verkennen welke mogelijkheden tot samenwerking bestaan, zowel kerkordelijk als praktisch.
3. Vanaf januari 2019 zijn verkennende gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de Johannesgemeente, wijkgemeente van de PGE, en van de algemene

kerkenraad (AK) van de PGE. Dit heeft tot de afspraak geleid dat in eerste instantie tussen PG OSB en de Johannesgemeente verder contact zou zijn, om te kijken of en in hoeverre samenwerking mogelijk zou zijn. Daarbij is aan Jack de Koster¹ gevraagd als externe adviseur mee te denken en proces te begeleiden.

4. Gedurende 2019 en 2020 is de basis voor de samenwerking verder uitgewerkt onder leiding van een coördinatiegroep met deelnemers van de Johannesgemeente en PG OSB. Dit is onder anderen gedaan door bijeenkomsten op deelniveau van de diaconie, de kerkrentmeesters, pastorale groepen, predikanten en jaarthema groepen. Deze samenwerking is verder geïntensiveerd gedurende de coronaperiode door gemeenschappelijke diensten met medewerking van ambtsdragers uit de PG OSB. Na de zomer van 2020 hebben zowel de kerkenraad van de Johannes gemeente als de kerkenraad van de PG OSB uitgesproken dat zij verder willen met het samenwerkingsproces.
5. Op 21 oktober is in de vergadering van de AK met vertegenwoordigers van PG OSB afgesproken om de samenwerking vanuit PGE perspectief te verkennen. Achtergrond bij deze afspraak was de constatering dat weliswaar de Johannesgemeente en PG OSB elkaar goed hebben leren kennen, maar dat de andere wijkgemeenten van de PGE (nl. Zuid en de Kruispuntgemeente) niet voldoende inhoudelijk en met name bestuurlijk zijn betrokken.
6. Het bestuurlijke proces is opgepakt onder regie van de AK. Daartoe is vanuit de AK een coördinatiecommissie ingesteld met uit elke wijkgemeente een vertegenwoordiger en de voorzitter van de AK. Deze commissie heeft in de periode november 2020 – januari 2021, met medewerking van PG OSB en de wijkkerkenraad van de Johannesgemeente, dit document geschreven. Daarbij is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van materiaal dat al beschikbaar was.

Hoofdstuk 2. Over de beide gemeenten

De PGE – visie en missie

In het beleidsplan van de PGE 2020-2024 (vastgesteld december 2019) is verwoord dat de PGE een geloofsgemeenschap wil zijn waarin de betrokkenheid op God, de betrokkenheid op elkaar en de betrokkenheid op de wereld vorm krijgt en nadrukkelijk geoefend wordt. De PGE is een sterke en vitale geloofsgemeenschap.

De PGE bestaat uit drie wijkgemeenten waardoor gemeenschapsbeoefening en pastoraat goed te realiseren zijn en de diaconale en missionaire betrokkenheid op de wijk en de samenwerking met andere kerken in de wijk gemakkelijker gestalte kunnen krijgen. Daarom nemen de wijkgemeenten in de kerkorde en ordinantiën een belangrijke plaats in waar het gaat om het invullen van de opdrachten aan de kerk. Daarmee is de wijkgemeente primair verantwoordelijk voor de invulling van die opdracht.

¹ Kerkelijk adviseur, www.jackdekoster.nl

De algemene kerkenraad (AK) is een plaats waar de wijkgemeenten hun vreugdes en zorgen over het eigen functioneren en over het gezamenlijk functioneren naar voren brengen. Het is de taak van de AK zich in te spannen voor het functioneren van de PGE als geheel. De AK draagt daarbij verantwoordelijkheid voor taken die boven de wijken uitstijgen of die gemakkelijker gezamenlijk opgepakt en uitgevoerd kunnen worden. Deze taken zijn verwoord in de plaatselijke regeling. De AK stimuleert de samenwerking tussen wijken daar waar gezamenlijkheid positief bijdraagt aan het vervullen van de taken in de wijken. De AK stimuleert een voortdurende dialoog met de diaconie.

In dit beleidsplan is (voor het eerst) een passage opgenomen over samenwerking in de regio. In de gemeenten rondom Eindhoven zijn veelal kleine protestantse gemeenten aanwezig, die gegeven een teruglopend ledental in meer of mindere mate moeite hebben zelfstandig voort te blijven bestaan. Ook binnen de PGE wordt het moeilijker om bepaalde functies in te vullen. De PGE rekent het tot haar verantwoordelijkheid waar nodig en waar mogelijk ondersteuning te bieden aan die gemeenten, wanneer zij daarvoor gevraagd wordt.

De PGE – organisatie

De PGE bestaat uit drie wijkgemeenten:

1. De Johannesgemeente is een geografische wijkgemeente in Eindhoven, ten noorden van de spoorlijn. De gemeente is ontstaan vanuit het samengaan van twee wijkgemeenten (Emmaüs en Morgenster) in 2008. De vieringen van de wijkgemeente vinden plaats in de Johanneskerk. De wijkgemeente heeft zo'n 1150 leden en op dit moment twee predikanten, waarvan één over enige jaren met emeritaat gaat. De wijkgemeente kenmerkt zich door een sterke betrokkenheid op elkaar. Men ziet naar elkaar om, er is aandacht voor pastorale zorgen. Mensen zijn vertrouwd met elkaar en binnen de gemeenschap is er ruimte om jezelf te zijn. Daarnaast is er veel aandacht voor de kwetsbaren in de samenleving, dichtbij en ver weg.
2. De wijkgemeente Eindhoven-Zuid beslaat het geografische deel van de stad Eindhoven ten zuiden van de spoorlijn. De gemeenteleden komen overwegend uit het middenkader en hoger kader van de beroepsbevolking. De meerderheid van de leden komt oorspronkelijk niet uit Brabant en kwam voor werk naar Eindhoven. Een groot deel van de jongere leden is wel geboren en getogen in de regio. Het aantal ingeschreven leden is ongeveer 1400 verdeeld over ca. 1180 pastorale eenheden. Het aantal leden dat bijdraagt aan de actie Kerkbalans is ongeveer 480. Op dit moment zijn er twee predikanten, waarvan één in 2021 met emeritaat gaat. De gemeente kenmerkt zich door een grote diversiteit in persoonlijke geloofsbeleving van traditioneel tot vrijzinnig, zowel in inhoud als in vorm. De gemeente is gericht op de wereld om ons heen. Een groot deel van de gemeente zoekt steeds naar vernieuwing van woorden om de geloofsbeleving aan te laten sluiten bij de uitdagingen die deze tijd stelt aan de mensen in het algemeen en de gelovigen in het bijzonder.

3. De Kruispuntgemeente is een wijkgemeente van bijzondere aard, die ruim 300 leden, vrienden en sympathisanten kent uit Eindhoven en omgeving. De wijkgemeente is in 2007 ontstaan na afloop van een missionair project van de PGE en de IZB vanaf 2001. De wijkgemeente kenschetst zich als een open, diverse en missionaire gemeente, die wil leven vanuit het Evangelie van Jezus Christus. De wijkgemeente heeft op dit moment een vacature voor een predikant.

De bestuurlijke structuur van de PGE is op dit moment als volgt geregeld:

- Algemene Kerkenraad (AK): deze wordt gevormd door een college van 10 leden, al naar gelang de bemensing aangevuld met een onafhankelijk voorzitter en een onafhankelijk voorzitter van het college van diakenen. Een bestuurslid van TINT is vaste gast in de AK, evenals de administrateur van het kerkelijk bureau. De AK vergadert in principe in openbaarheid (tenzij..) en zo'n vijf keer per jaar.
- College van Kerkrentmeesters (CvK): deze wordt gevormd door één lid vanuit elk van de wijkgemeenten.
- College van Diakenen (CvD): deze wordt gevormd door alle diakenen van de PGE.

Ter ondersteuning van haar werkzaamheden heeft de PGE een kerkelijk bureau. De administrateur zorgt voor de ledenadministratie, de financiële administratie, (een deel van) de postverwerking en notuleert de vergaderingen van AK en CvK.

De PGE heeft een kerkelijk orgaan, *Samen*, dat maandelijks wordt samengesteld door een redactie. Daarnaast heeft elk van de wijkgemeenten een vorm van eigen communicatiemiddel, gericht op het gemeentelven in de wijk.

De PGE heeft een website, www.pkn-eindhoven.nl.

De financiële situatie van de PGE is gezond. Daarbij moet worden aangegeven dat AK en CvK de afgelopen hebben gekozen een begrotingstekort toe te laten en te investeren in het gemeentelven via de inzet van predikanten. Desalniettemin en dankzij goede resultaten op het vermogen is de afgelopen jaren een overschot op de exploitatie gerealiseerd. De belangrijkste financiële aspecten zijn

De PGE heeft drie kerkgebouwen in eigendom:

- de Johanneskerk, die rond 2015 gemoderniseerd en verduurzaamd is
- de Ontmoetingskerk, die in 2021 zal worden gemoderniseerd en deels verduurzaamd
- de Adventskerk, waar in 2019 een aantal bouwkundige verbeteringen zijn aangebracht (o.a. keuken).

De PG OSB – visie en missie

Kenmerkend voor de kerkgemeenschap is dat de leiding van de kerk berust bij de ambtsdragers en de vrijwilligers en dat de predikanten toen en de kerkelijk werker nu de gemeente voorgaan in woord en liturgie, in vorming en toerusting en in pastoraat. De kerkelijk werker heeft als speciale taak om aandacht te geven aan de rol van de kerk in het

dorp. We werken in een ambtsgroepen model waarbij de rol van de kerkenraad coördinerend is. Een van de sterktes is/was toch wel het gegeven dat de ambtsdragers en de vrijwilligers gezamenlijk het uitvoerende werk kunnen/konden realiseren, vaak wel met de nodige improvisatie.

De PG OSB - organisatie

De PG OSB bestaat uit één wijkgemeente. Deze beslaat het gebied van de vroegere burgerlijke gemeente Sint-Oedenrode en de burgerlijke gemeente Son en Breugel. Naast het eigendom van het kerkgebouw aan de Zandstraat in Son en Breugel huurt de PG OSB voorsnog met de frequentie van eens per maand en voor de cyclus van de Goede Week de Knoptoren in Sint-Oedenrode. Deze kerk is voormalig eigendom en is eind 2009 overgedragen aan een daarvoor in het leven geroepen stichting.

De PG OSB heeft op dit moment geen predikant. Voor 0,6 fte is een kerkelijk werker aanwezig. Dit is de enige betaalde kracht van PG OSB. Bestuurlijke verantwoordelijkheid wordt gedragen door de kerkenraad die (peilmoment november 2020) bestaat uit 6 ouderlingen, (dat is inclusief de kerkelijk werker) en 1 diaken. Daarnaast zijn er nog 2 diakenen en 5 kerkrentmeesters (waarvan 2 ouderling-kerkrentmeester).

De PG OSB heeft (peilmoment 2019) iets meer dan 300 belijdende leden en zo'n 275 doopleden. Het aantal pastorale eenheden bedraagt ruim 425. Zo'n 50 tot 75 mensen zijn regelmatig in de viering aanwezig, op hoogtijdagen zo'n 100.

De financiële situatie van PG OSB is dat ingeteerd wordt op de reserves. Het uitgavepatroon is op deze situatie aangepast, desondanks blijven tekorten.. De belangrijkste financiële aspecten zijn

Hoofdstuk 3. Onderbouwing

Het proces om samenwerking te onderzoeken is geïnitieerd vanuit PG OSB. Daarom begint dit hoofdstuk met een beschrijving van de motivatie vanuit OSB.

3.1 Motivatie voor de samenwerking vanuit de PG OSB

In de periode 2014- 2016 heeft de gemeente PG OSB en haar ambtsdragers in een bezinningsproces gezocht naar nieuw beleid om de krimp en de vergrijzing van onze gemeente niet te laten omslaan in kramp. De essentie van dat gekozen beleid is dat de gevolgen van de krimp en vergrijzing geaccepteerd worden en dat weloverwogen keuzes gemaakt worden maken in de samenstelling van de ambtsgroepen, het al dan niet aanpakken van nieuwe activiteiten en het mogelijk beëindigen van activiteiten. Dit beleid is sterk beïnvloed door het gegeven dat voor de huidige bestuurlijke capaciteit (formeel en kerkordelijk) geen of onvoldoende vervanging beschikbaar is.

Inmiddels is de kerkenraad PG OSB tot de overtuiging gekomen dat met deze afnemende bestuurscapaciteit ons beleid als zelfstandige protestantse gemeenschap niet vol te houden is. Het aantal ambtsdragers loopt verder terug en de gemeente blijft krimpen. De druk op het kleine aantal ambtsdragers moet verlicht worden. Velen hebben dubbelfuncties en het vertrek van ambtsdragers is vrijwel niet op te vangen. Door elders bestuurlijk onderdak te krijgen, wordt de bestuurlijke werkdruk verminderd, en kan met vrijwilligers een redelijk deel van het gemeentewerk nog een tijdje voortgezet worden en kan de gemeente zich daarnaast voorbereiden op een periode dat dit niet meer gaat. Het is immers de verwachting dat op enig moment een eigen vierplek in OSB niet meer levensvatbaar is. Nu samengaan met de Johannesgemeente geeft de ruimte om in een periode van een aantal jaren te investeren in diverse vormen van samenwerking, zodat een toekomstige sluiting van de vierplek vanzelfsprekend samenvalt met het doorgaan in één wijkgemeente op één vierplek.

Op dit moment houdt de PG OSB een kleine kerkenraad in stand die is samengesteld uit de voorzitters van vier ambtsgroepen, twee kerkenraadsvoorzitters (waarvan een in een dubbelfunctie en de ander tevens ouderling met een speciale opdracht), de scriba en de kerkelijk werker (totaal 7 personen). De vier nog bestaande kleine ambtsgroepen zijn: pastoraat, diaconaat, eredienst, beheer (CVK). Er is geen ambtsgroep meer voor vorming en toerusting. De ouderling met speciale opdracht heeft samenwerking met buurgemeenten in zijn portefeuille en vorming en toerusting. Voor de iets langere termijn vreest de kerkenraad dat de ambtsgroepen te klein worden om zelfstandig te kunnen functioneren. Het werk komt steeds meer op een hele kleine groep mensen neer. Dat is niet verantwoord en risicovol, mensen kunnen niet vervangen worden en kunnen bij wijze van spreken niet ziek worden en kunnen evenmin aftreden. De termijn gedurende welke mensen ambtsdrager zijn overschrijdt inmiddels bij een aantal mensen 12 aangesloten jaren. Er staat een gesprek op de agenda met een groep 50- en 60-plussers om met hen te peilen welke bestuurlijke

capaciteit uit deze groep verwacht kan worden. De vrees is dat ondanks een brede uitnodiging alleen degenen komen die reeds actief in de gemeente zijn.

PG OSB verwacht van de PGE bestuurlijk onderdak. Dit zou het realiseren van hun uitgangspunten nog een bepaalde tijd mogelijk maken. De uitgangspunten zijn dan:

- behoud van een vierplek voor OSB,
- instandhouding lokaal diaconaat en pastoraat en
- de inzet van een kerkelijk werker.

Daarvoor zijn een paar ambtsdragers nodig die samen met een aantal vrijwilligers de genoemde functies in stand houden. De verwachting is dat hiervoor vooralsnog 2 tot 3 ambtsdragers beschikbaar zijn. Een inschatting is gemaakt van de beschikbare menskracht en de benodigde financiën en de verwachting is dat dit na een bestuurlijke fusie nog 10 jaar lokaal kan functioneren als gewenst. Ook moeten deze jaren gebruikt worden om te gaan ervaren dat de Johannesgemeente het nieuwe thuis is. Dit uiteraard mede afhankelijk van de ontwikkelingen die in de PGE in deze 10 jaar plaatsvinden. Graag levert de groep betrokkenen in PG OSB haar bijdrage aan de planvorming hoe we gezamenlijk kerk van de toekomst kunnen zijn.

Over de betrokkenheid op elkaars gemeenten is door PG OSB op dit moment nog niet veel te zeggen. Het is het werk van de coördinatiegroep om dat verder uit te werken. Wat wel gezegd kan worden, is dat de samenwerking tot nu toe heel positief is ervaren door de mensen die met elkaar samengewerkt hebben. De kerken lijken wat samenstelling betreft op elkaar en de culturen verschillen niet dramatisch van elkaar.

Helaas is de gezamenlijke vrijwilligersbijeenkomst door de Corona pandemie niet doorgegaan, maar de gezamenlijke internetdiensten waren een prachtige start. Op de andere hand is ook helder dat mensen erg gehecht zijn aan hun eigen plek en hun "eigen" mensen. Het zal velen moeilijk vallen over te stappen naar een andere kerk. Daarom zal dit proces voorzichtig maar wel zeer bewust gedaan moeten worden en de contacten geleidelijk aan opgevoerd. PG OSB stelt zich voor dit al vroeg in het proces te starten en dit in eerste instantie te doen via kennismaking en samenwerking tussen ambtsdragers en vrijwilligers van beide gemeenten. En door in de loop van het proces steeds meer gemeenteleden hierin mee te nemen. Reeds vanaf de eerste stappen die gezet zijn om de bestuurlijke problemen op te lossen is de gemeente uitgelegd dat zelfstandig blijven op den duur niet mogelijk is. Helder is dat met de overdracht van de bestuurlijke verantwoordelijkheid ook de beslissingsbevoegdheid over gaat. Daarom dienen nu al goede afspraken gemaakt te worden over de criteria en over het proces waarlangs en dergelijk besluit dient te worden genomen.

3.2 Motivatie voor de samenwerking vanuit de Johannesgemeente

De PG OSB is de naaste buur van de Johannesgemeente. Wanneer medechristenen een beroep om hulp doen, is een van de christelijke waarden om daaraan gehoor te geven. Daarbij is het niet wenselijk dat protestantse gemeenten zomaar verdwijnen.

De verkenning in de periode 2018-2020 heeft laten zien dat beide gemeenten goed op elkaar aansluiten. Een samengaan met PG OSB verrijkt daarbij de Johannesgemeente als gemeente van de Heer, net als de huidige samenwerking tussen de wijkgemeenten van de PGE. PG OSB zal zowel pastoraal als diaconaal actief blijven met eigen werkgroepen met afvaardiging naar het pastoraat, diaconaat, kerkbeheer en kerkenraad van de Johannesgemeente.

Een randvoorwaarde voor de Johannesgemeente is dat beide 'onderdelen' naar één gemeente toegaan, niet alleen op bestuurlijk vlak maar ook in het gemeente-zijn. Nodig is dat ze ernaar toe werken om in de toekomst één volledig geïntegreerde wijkgemeente te zijn. Dit zorgt ook op de lange termijn voor een groter aantal leden van de wijkgemeente en daarbij voor een vollere kerk en een betere bezetting van o.a. de cantorij en alle werkgroepen. Dat betekent wel dat het moment van gehele integratie op één vierplek niet kan worden uitgesteld tot –bij wijze van spreken– de vierplek OSB is 'leeggeraakt'. Dit betekent dat vanaf het begin zal moeten worden ingezet op samenwerking tussen de (mensen van de) vierplekken. De kerkenraad van de Johannesgemeente realiseert zich dat dit ook extra inspanning zal vragen in de komende jaren; daarbij wil de kerkenraad zal actief mensen in de wijkgemeente betrekken en voor inzetten.

Op dit moment heeft de PG OSB voldoende (financiële) ruimte voor het inzetten van professionals, die zorg kunnen dragen voor de pastorale zorg in hun gebied. Op de lange termijn kan het samengaan zorgen voor het behoud van het aantal predikantsplaatsen in de geïntegreerde Johannesgemeente.

3.3 Motivatie voor de samenwerking vanuit de PGE

De PGE is, net als de Johannesgemeente, van mening dat wanneer medechristenen een beroep om hulp doen, het één van de christelijke waarden is om daaraan gehoor te geven. Daarbij is het niet wenselijk dat protestantse gemeenten zomaar verdwijnen. In het beleidsplan 2020-2024 van de PGE was daarom al opgenomen dat de PGE het tot haar verantwoordelijkheid rekent, om waar nodig en waar mogelijk ondersteuning te bieden aan gemeenten in de omgeving, wanneer zij daarvoor gevraagd wordt.

Wel speelt binnen het geheel van de PGE nadrukkelijk een aantal vragen:

- of en hoe de verwachtingen vanuit PG OSB realistisch zijn
- of deze door de PGE waargemaakt kunnen worden.

Deze vragen zijn vertaald in drie risico's. Het eerste risico betreft menskracht. Immers, de vraag om samengaan komt vooral voort uit gebrek aan menskracht, terwijl voor het slagen van een fusie bekend is dat dit alleen werkt wanneer wordt geïnvesteerd in daadwerkelijk kennen en samengaan.

Daarbij ziet de PGE nadrukkelijk als tweede risico dat bestuurders van de PGE over OSB gaan beslissen terwijl (nog te) weinig binding met de groep bestaat. Anders geformuleerd: als de zon schijnt gaat het vast goed, maar hoe worden de verhoudingen als de storm opsteekt?

Een derde risico dat de PGE ziet, is dat haar verantwoordelijkheid zich (op termijn) gaat uitstrekken tot een dusdanig groot grondgebied dat deze eigenlijk niet realistisch waargemaakt kan worden. Zeker wanneer meer protestantse gemeenten in de omgeving een vraag zoals van de PG OSB bij de PGE neer zouden leggen, komt onherroepelijk een moment waarop keuzes gemaakt zullen moeten worden. Een voorbeeld: wanneer op termijn diaconale inzet beperkt beschikbaar is, dan kan het zijn dat de focus wordt gelegd op diaconale aanwezigheid in de stad en dat vragen vanuit andere delen/dorpen/wijken blijven liggen.

Om een goede bestuurlijke afweging te kunnen voorbereiden, heeft de commissie vanuit de AK verschillende modellen van samenwerking onderzocht. Hierbij was niet op voorhand sprake van een voorkeur voor een model. Bij de beoordeling van de modellen is gekeken naar de consequenties, voors en tegens en ook op welke wijze bovengenoemde risico's via het vooraf maken van afspraken en condities gemitigeerd kunnen worden.

3.4 Modellen voor samenwerking PG OSB en PGE

In deze paragraaf worden modellen uitgewerkt die tegemoet komen aan het kernprobleem van PG OSB, namelijk dat zij de verantwoordelijkheid voor het zijn van een rechtspersoon binnen de PKN niet meer kunnen (blijven) dragen. In elk van deze modellen kunnen we drie fasen onderscheiden:

- Fase 1: in deze fase wordt de keuze voor een model bepaald, een traject gelopen met bestuur en gemeenten en vindt formalisering daarvan plaats.
- Fase 2: in deze fase is sprake van twee geloofsgemeenschappen die in meer of mindere mate met elkaar samenwerken en in meer of mindere mate actief naar elkaar toe bewegen.
- Fase 3: in deze fase is sprake van één geloofsgemeenschap.

De commissie vanuit de AK heeft drie modellen doordacht:

1. Een bestuurlijke fusie tussen PG OSB en PGE, waarbij de gemeente OSB feitelijk wordt ingevoegd bij de Johannesgemeente en deze gezamenlijke wijkgemeente met één kerkenraad verantwoordelijkheid neemt voor twee vierplekken en twee 'gemeenschappen' die geleidelijk en actief naar elkaar toe groeien.
2. Het omvormen van PG OSB van gemeente naar huisgemeente, waarbij de Johannesgemeente fungeert als moedergemeente.
3. Het opheffen van PG OSB en aansluiten van de mensen van PG OSB bij de Johannesgemeente.

Model 3

Wat betreft het derde model heeft de commissie vanuit de AK dit snel opzij gelegd. Immers, op dit moment is sprake van een levende en levendige vierplek in PG OSB. Het nu in één keer sluiten hiervan is niet de wens van PG OSB en daarmee zal zij ook niet akkoord gaan.

Wanneer de vierplek nog wel zou voortbestaan, maar formeel onder de Johannesgemeente vallen, dan zou dit model feitelijk niet veel verschillen van model 1 en zou het verschil hoogstens zitten in de juridische details.

Model 2

De gedachte bij model 2 is dat je de vierplek van PG OSB na het samengaan met de PGE zou kunnen zien als een soort van huisgemeente zoals deze tegenwoordig in de kerkorde staat beschreven (Ordinantie 2.5). Immers, bij een huisgemeente is sprake van vieren, leren en dienen maar niet van een bestuurlijke verantwoordelijkheid zoals bij een (gewone) gemeente. Die bestuurlijke verantwoordelijkheid ligt bij een andere kerkenraad of bij de classicale vergadering. In de gesprekken met PG OSB is duidelijk geworden dat zij naast vieringen, de komende jaren zich willen blijven inzetten op pastoraat en diaconaat in de gemeente. Het beeld van een (kleinschalige) huisgemeente past daarmee voor hen nadrukkelijk niet. Voor de PGE zou dit model als voordeel meebrengen dat wel de verantwoordelijkheid wordt overgenomen voor de groep die PG OSB vormt, maar niet de verantwoordelijkheid voor het gehele werkveld (postcodegebied). Dit zou tegemoet komen aan het derde risico dat de commissie van de AK ziet (zie paragraaf 3.3).

Model 1

Het eerste model was het voorkeursmodel van PG OSB en de Johannesgemeente bij de start van de gesprekken in de commissie vanuit de AK. Het is het klassieke model dat gehanteerd wordt wanneer gemeenten te klein zijn geworden om zelfstandig voort te bestaan. Vanuit de commissie van de AK van de PGE is naar alternatieve modellen gekeken vanwege de in paragraaf 3.3 genoemde zorgen rond dit klassieke model. Andersom, wanneer wel voor dit model wordt gekozen, is oplossingsgericht is gekeken welke condities in dit model dienen te worden aangebracht om dit een levensvatbaar model te laten zijn. Aanzetten voor condities worden hieronder uitgewerkt.

Om te voorkomen dat twee rechtspersonen moeten worden opgeheven en één nieuwe wordt gevormd (met alle daarbij horende kosten en aanpassingen), is een conditie vanuit de PGE dat de rechtspersoon PG OSB *juridisch* wordt overgenomen door de PGE. De verwachting is dat dit mogelijk zal zijn na de aanpassing van de kerkorde in 2021. In het vervolg van deze paragraaf spreken we dan ook over de PGE als rechtspersoon in het nieuwe model.

In dit model blijft de huidige verdeling van de verantwoordelijkheden tussen algemene kerkenraad en wijkkerkenraden in de PGE bestaan. Het verschil is dat de wijkkerkenraad van de Johannesgemeente de verantwoordelijkheid krijgt over een groter gebied en de verantwoordelijkheid voor twee vierplekken. Een mogelijke conditie hiervoor is dat in die wijkkerkenraad minstens twee of drie ambtsdragers van de vierplek OSB dienen te zitten, om te voorkomen dat óver wordt beslist in plaats van mét. In de praktijk zal een kerkenraadscommissie vanuit de Johannesgemeente de werkzaamheden van de vierplek OSB coördineren.

Aangezien de groep OSB onder de Johannesgemeente valt, zal zij in de huidige inrichting niet apart vertegenwoordigd zijn in de AK. Echter, gezien de verantwoordelijkheid van de AK om ook beslissingen te nemen die zich uitstrekken tot de groep OSB, is een mogelijke conditie

dat de komende jaren ten minste één van de AK-vertegenwoordigers namens de Johannesgemeente vanuit de groep OSB komt. Hiermee wordt geborgd, dat ook het geluid uit OSB rechtstreeks op PGE niveau word gehoord.

Wat betreft de diaconie wordt in de PGE het model gehanteerd dat alle diakenen lid zijn van het College van Diakenen. Dit zal ook voor de diakenen uit PG OSB gelden. Een mogelijke conditie is dat vanuit OSB de komende jaren ten minste één diaken beschikbaar is.

De AK en de CvK van de PGE zijn verantwoordelijk voor de bovenwijkse zaken die betrekking hebben op financiën, personeel en huisvesting. Wat betreft de financiële processen zal het vermogen van de PG OSB bij de fusie worden toegevoegd aan dat van de PGE. De financiële processen zoals deze bij de PGE zijn ingevoerd zullen worden gehanteerd; aangezien nu door PG OSB al gebruik wordt gemaakt van het kerkelijk bureau voor de salarisadministratie is dat geen punt. Wel is een mogelijke conditie welke afspraken moeten worden gemaakt over de besteding van het ingebrachte vermogen vanuit PG OSB. Het is wellicht werkzaam om bij zaken over financiën, personeel en huisvesting die OSB betreffen een (ad hoc)vertegenwoordiger van het beheerteam OSB toe te voegen aan de CvK.

Wat betreft personeel zal de werkgeversverantwoordelijkheid in dit model bij de PGE liggen. Voor het maken van afspraken over de inzet van de huidige kerkelijk werker en over de inzet van het team van kerkelijk werker(s) en/of predikant(en) in de toekomst, zal vanuit het perspectief van de AK van de PGE integraal worden gekeken naar de situatie in de nieuwe vormen Johannesgemeente.

Wat betreft het kerkgebouw zal het eigendom worden overgedragen aan de PGE. Het beheer en onderhoud zal volgens de geldende richtlijnen en procedures van de CvK vorm krijgen. Een mogelijke variant zou kunnen zijn dat het kerkgebouw wordt overdragen aan een andere partij en dat deze door de PGE wordt gehuurd. Afspraken moeten worden gemaakt voor de termijn waarin de vierplek OSB in stand wordt gehouden, of anders gezegd, welke criteria zouden gelden voor het sluiten van de vierplek.

De in bovenstaande beschrijving genoemde condities en afspraken moeten in fase 1 gemaakt worden, en hebben betrekking op fase 2 en 3. Het is alle partijen helder dat een samengaan alleen duurzaam kan zijn, wanneer in fase 2 actief en op alle niveaus wordt gewerkt aan samenwerking en integratie. Het gaat immers niet alleen om een formeel samengaan, maar ook en misschien vooral, om de emotionele kanten die daaraan zitten. De focus zal dus in fase 2 moeten liggen op het meer en meer elkaar leren kennen, waarderen en samenwerken, en niet om het van twee kanten in stand houden van de status quo. Hier zullen mogelijk ook condities voor moeten worden aangegeven.

Mocht tijdens fase 2 –door nieuwe ontwikkelingen of bijzondere omstandigheden- blijken dat alsnog ontvlechting nodig is, dan zal dit op zijn minst mogelijk moeten zijn. Daarvoor dienen condities te worden opgesteld.

Tot slot is een belangrijk punt voor de PGE voor welk gebied (postcodetabel) zij op termijn verantwoordelijkheid kan en wil dragen. Bij model 1 van samengaan zullen dan ook condities dienen te worden geformuleerd over de toekomstige verantwoordelijkheid voor de

postcodes buiten Eindhoven. Het is nu nog niet te voorzien wat straks haalbaar is. De PGE wil echter niet in de positie komen dat zij automatisch verantwoordelijk is en blijft voor een gebied, waar zij deze verantwoordelijkheid op geen enkele manier kan waarmaken.

Conclusie

Concluderend ziet de commissie van de AK van de PGE mogelijkheden om, met een juiste invulling van de condities, tot een samengaan van PGE en PG OSB te komen volgens model 1, dat tevens het voorkeursmodel is voor PG OSB en voor de Johannesgemeente.

Gevraagd besluit aan de AK van de PGE (20 januari 2021) en de kerkenraad van de PG OSB

1. Uitspreken van de wens om te komen tot een samengaan van PGE en PG OSB volgens het hierboven geschetste model 1, op voorwaarde van een goede uitwerking van de genoemde (en mogelijk andere) condities.
2. Uitspreken dat dit samengaan zo mogelijk per 31 december 2021 is gerealiseerd.
3. Opdracht te geven aan
 - de Johannesgemeente en de PG OSB om een voorstel te maken voor de condities m.b.t. fase 2 en fase 3 voor wat betreft de nieuwe wijkgemeente.
 - de colleges van kerkrentmeesters van PGE en PG OSB om een voorstel te maken voor de condities m.b.t. de vermogensrechtelijke zaken.
 - de colleges van diakenen van PGE en PG OSB om een voorstel te maken voor de condities m.b.t. de diaconale zaken.
 - de commissie vanuit de AK om te zorgen dat een integraal voorstel ter besluitvorming voorligt op de vergadering van 21 april 2021.
4. Dit document inclusief het genomen besluit door te sturen naar de wijkkerkenraden van de drie wijkgemeenten van de PGE en hen om een reactie te vragen.

Hoofdstuk 4. De gezamenlijke gemeente – uitwerking van de condities

Voor de nieuwe protestantse gemeente hebben de PGE en PG OSB een aantal voornemens op hoofdlijnen gemaakt.

<visie / beleid>

<structuur>

<naamgeving>

<besluitvorming>

<financiën>

<diaconaat>

<huisvesting / vierplekken>

<personeel/kerkelijk werker/...>

<.....>

Hoofdstuk 5. Besluitvormingsproces

Op hoofdlijnen vergt het proces onderstaande stappen. Afhankelijk van de voortgang kunnen tussenstappen nodig zijn.

Stap 1: inhoudelijke verkenningen door de Johannesgemeente en PG OSB in de periode januari 2019 tot oktober 2020. Bespreking hiervan in de AK van oktober 2020.

Stap 2: bestuurlijke verkenning door de AK van de PGE met PG OSB in de periode november 2020 – januari 2021. Bespreking hiervan door de commissie vanuit de AK met vertegenwoordiging van de kerkenraden van de Johannesgemeente en PG OSB op 7 januari 2021.

Stap 3: Versie 0.9 van het document bespreken, nemen van een eerste besluit, in de vergadering van

- a. de algemene kerkenraad van de PGE op 20 januari 2021.
- b. de kerkenraad van PG OSB op 18 januari 2021.

Stap 4: Het document doorsturen voor reactie naar de wijkkerkenraden van de PGE.

Stap 5: Het organiseren van (een vorm van) gemeenteberaad met de gemeenteleden. Hiertoe dienen de drie wijkkerkenraden van de PGE en de kerkenraad van PG OSB een gemeenteberaad te organiseren.

Stap 7: Bestuurlijk proces met kerkelijke organen.

Stap 6: Effectueren.